

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu publicatiuniloru se se anticipé

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Consistoriulu, sub 2. aug. 1873. Nr. ¹⁰⁵⁰/₂₆₀. scol. a numitu de inspectoru scolaru in cerculu Giulei pre asessorulu consistorialu Moise Bocsianu parocu in Curticiu, in loculu asesorului consistorialu Georgiu Chirilescu, carele a renunciatu la acestu postu. — Éra sub Nr. ¹⁰⁶²/₂₆₅. scol. din aceea-si di, a numitu de inspectoru scolaru in cerculu Birchisiului pre asessorulu consistorialu Laurentiu Barzu parocu in Bacamezeu, in loculu lui Parteniu Gruescu, carele a repausatu.

PARTE NEOFICIALA.

Alegerea de Mitropolitu.

Ca o matróna veduva imbracata in doliu, st'a nóstra maica biserica, astadi este ingrigita pentru castigarea unu altui mire in loculu celui ce l'a perdutu. Pusetiunea in care se afla e critica; càci mirele ce l'a perdutu a fostu unu parinte bunu la fii sei, unu conducatoriu intieptu in cas'a sa, elu a fostu pastoriulu celu bunu alu turmei sale; pentru aceea dicu cà e pusetiunea critica càci e téma, cà fiitoriulu mire, nu va voi séu nu va sci, séu sciindu si voidu nu va pote — póte chiáru din unele imprejurari nedependente de elu, — sustiené program'a antecesorelui seu, prin care a aredicatu védi'a maicei biserici, si a sustienutu auctoritatea ei, intre tóte eventualitatile, cé a impresurat'o sub conducerea lui. Numelé **Siagun'a** insufla respectu in celu mai mare inimicu alu bisericeii si natiunei nóstre; éra credintiosii bisericeii nóstre esprimau cu sfiéla si cu cea mai mare reverintia acestu nume santu.

Multe lacrimi a storsu crucea négra deasupra numelui lui, dela toti romanii bine simtitori din oriintele Europei. Dara si multe simtiuri de bucuria a produsu in inimile celoru ce ne urascu pre noi.

Tóte sufletele bune si rele suntu preingrigite pentru di'a de 26 Augustu 1873. Cele bune pentru cà se temu cà, pre scaunulu celu atatu de maretu si asia de bine asediatu, — prin nemuritoriulu parinte alu bisericeii nóstre **Andrei**, — se va sui asia feliu de succesoru, care nu va sci siedé pre elu si se va ruina cu dinsulu. Cele rele din contra se temu cà va renvié pre scaunu unu **Siagun'a**.

Aceste dóve suntu temerile!

Dara candu e temerea mai mare, atunci e lipsa de curagiu mai mare, inse pe langa curagiu e de lipsa cumpetu, si pe langa cumpetu unu exercitiu ca se poti dá peptu cu acela de catra care esti atacatu. „Càci multe suntu cararile peccatosiloru si fara de legile loru suntu fara cumpetu.“ Dara „eu insumi sum convinsu fratii mei, pentru voi, cà voi sunteti plini de bunetate, plini de tóta sciint'a, putandu si unii pe altii a ve invetiá; cu tóte aceste cu indresnéla scriu vóve, ca cum v'asiu mai aduce aminte.“ (Pav.)

Pentru aceea mi ieu voia a esplicá putinu legea, si a ve aduce in memorie cateva canóne, care dicendu pe scurtu, dupa cum toti bine sciti, acele suntu in favórea nóstra, si acolo nu este multa pedeca. Prin urmare *Congresulu nationalu, este forulu decidetoriu, si respundietoriu pentru acestu actu maretu.*

Fiindu congresulu nostru compusu din cei mai demni, apti si capabili barbati ai natiunei si bisericeii, nu potemu avé vre o téma de insielatiune voluntaria; dara ca interesati avemu frica de o eróre, in persón'a alegenda, si de o sfasiere a membriloru congresului in mai multe partide: càci pana acuma se vorbescu nu despre unulu séu de doi candidati, ci si despre 4 — 6. dintre cari cu debuna séma numai unulu va fi alesu, inse e intrebarea cà carele e celu mai demnu si mai capace? séu din contra? De aceea trebue se ne interesamu, càci e vorba nu despre interesulu unei persóne, nici despre viitoriulu unei familii; ci e vórba despre capulu unei ierarchii, si despre viitoriulu si fericirea natiunei nóstre.

Nóue nu ni se cade, a judecá asupra capacitatii nici unuia, ci presupunemu cumca toti aceia cari potu fi candidati suntu si capaci; inse o astu feliu de demnitate pretinde nu numai capacitate, ci si *omenia, caracteru sinceru nationalu, inima inocenta si ne corruptivera, casi a demnului seu antecesore.* Si dupa parerea mea ar trebú cautatu unu barbatu probatu, care pana acuma inca a datu dovedi de a fi aptu a se redicá la o demnitate asia inalta si gingasia. Prin urmare: nu e de a se supune acést'a demnitate probei conditionate, ci a se face alegerea unu *barbatu cu caracteru siguru.*

Póte cà ar intrebá cineva cà cum s'ar puté aflá acelelu barbatu, despre care se fimu convinsi cà nu ne vomu insielá?

Dupa parerea mea éta cum:

Dupa cum diseiu si mai susu, toti aceia cari aspira séu de si nu aspira, voru deveni candidati prin membrii congresuali, trebue se fia omeni *capaci, si apti,* care capacitate si aptitudina se deduce séu se cunósce, din faptele, meritele adeca trecutulu fiesce caruia, si din analis'a acestora se póte cunósce fórté usioru, *caracterulu si inim'a nobila si drépta* a fiesce caruia.

Aceste avemu de ale observá in genere despre alegerea de metropolitu. *Éra in specie:*

Dupace vedemu cà chiáru si strainii a inceputu a vorbi de acésta cauza si a insirá candidati dupa placulu loru, dintre: Episcopi, Archimandriti, Preoti si civili: ne vine la socotéla ca se adangemu si noi cu acést'a ocaziune observatiunea-ni particularia, nu din punctu de vedere separaticu, ca se preferimu la aceea demnitate vre o tagma, càci aceea nici nu o póte face nimene, càci ea este chiarificata, decatra St. Apostulu Pavelu candu scrie catra Timoteiu la capu 3. v. 1. si 2. si de sobore; elu dice: „De poftesce cineva episcopia, bunu lucru poftesce. Inse se cade se fia Episcopulu fara prihana, barbatu alu unei mueri,

trézu, întregu la minte s. c. l.“ De aci se vede că în tempulu primitiv Episcopiloru li sa'u concesu ca se fia insurati, séu nu numai că li sa'u concesu, ci s'a si pretinsu ca se fie „barbatu alu unei mueri;“ totusi dela tempulu sinodului ecumenicu I-lea s'a obicinuitu ca Arhieriulu se nu fie insuratu, ci veduvu séu neinsuratu, de aceea în sinodulu ecumenicu VI s'au legiuitu în canonulu 12, ca de aci înainte *preoti insurati se nu se póta face Arhieri, din cauza căci 1) Episcopulu fiindu din trépt'a cea mai înalta a preotiei, trebuie se fia deplinu în fapte bune, si cu deosebire în curatia, catra care trebuie se-si îndrepte tóta puterea sa morala. 2) căci se întemplá, că episcopulu care avé socia si copii, daruía dupa mórtea sa fiiloru sei episcopi'a, ca o clironomia, precum si multe alte lucruri ale episcopiei le dáde copiiloru sei, precum acést'a o areta canonulu alu 6 si 76 apostolésu. 3) căci se întemplá adese ori, că Episcopulu pentru grigea femeii, si a copiiloru si a casei sale neglijá trebile bisericesci si pastorirea cea cuviintiósa a turmei cuventátore s. c. l. si asia dela sinodulu ecumenicu VI. care s'a tînutu la anul 691: Episcopulu se alege din tagm'a calugarésca séu dinte preotii veduvi s. c. l.“ *)*

Dara candu clerulu si poporulu unei Eparhii veduvite si-ar alege de Episcopu pre unu *mirénu*, atunci are a se observá canonulu 10 alu sinodului din Sardicea, care prescrie: *că deca vre unu bogatu ori invetiátu din foru, s'ar invrednici a se face Episcopu, se nu se asiedie mai înainte până nu va sevarsi slujbele Anagnostului, ale Diaconului, si presbiterului, ca prin fiesce care trépta, de se va socoti vrednicu se póta trece propasitoru la înaltimea episcopiei; si va avé trépt'a fiesce carei tagme lungime nu de putinu tempu, prin care credinti'a lui si bunatatea naravuriloru lui si constanti'a si blandéti'a sa se se póta face cunoscuta; pentru că nu se cuvine, dar nici sciinti'a, nici bun'a conversatiune nu iérta ca cineva usioru si ingraba se se constituie de Episcopu s. c. l. **)* „căci nu este de buna cuviintia si canónele bisericii si usulu celu bunu vechiu opresce, ca cineva se se hirotonésca de Episcopu lesne si ingraba.“ ***) Mai departe dice canonul 17 alu sinodului localu I. II constantinoplitanu; „Nici unulu dintre mireni séu din monachi se nu se redice de odata la înaltimea Episcopiei, ci mai înainte se se cerceteze în treptele bisericesci si asia se primésca hirotoni'a Episcopiei, că de si pana acum'a din mireni séu din monachi órecarii, cerandu trebuinti'a indata s'au facutu vrednici de onórea episcopiei, cu fapte bune strălucindu si bisericile loru înaltindule, dara inse rar'a întemplanepunandu-se pune bisericiei de lege, se hotaresce: ca de de acuma înainte se nu se faca acést'a.“

Fiindu Metropolitulu „celu dintaiu“ între Episcopii unei natiuni, adeca conducatoriulu bisericeii acelei natiuni; candu e vórba despre alegerea dintre Episcopii sufragani a metropoliei, se fia alesu celu mai cu multe merite, *celu ce are însusirile mai bune de a guverná biseric'a lui Cristosu* si de a sustiené ecilibriulu bisericeii facia cu statulu, pe bas'a stelor canóne si a constitutiunei bisericeii nóstre nationali si ortodosse; ca biserica nóstra se se póta desvoltá mai departe fara pedeci din partea guvernului pe bas'a constitutiunei si autonomiei sale. Cumca care dintre prea santitii nostri Arhieri, va fi acela, eu lasu în chipsuél'a on. lectori si membri ai v. congressu nationalu.

Inca numai atáta-mi ieu voia de a mai adauge, cumca pe bas'a canónelorulu susu citate, scaunulu metropolitanu, pana avemu Arhieri apti, li compete în gradulu intaiu acestora, pentru că delaturandu-se ambii dela acést'a dignitate li sar dá votu de neincredere facia de inte-

*) Comp. de drept canon. de Andreiu B. Siaguna §. 253

**) Comp. de drept. con. A. B. Siagun'a §. 156. pag. 121

***) Canon. 10 Sardicea.

resele bisericeii nationale; prin ce — deca s'ar întemplá acést'a fara de cause motivate, — ne amu compromite noi insine, căci Ei potu dice cu cuvintele Mantuitoriului: „*De nu facu lucrurile Tatalui meu se nu-mi credeti*“ si me trageti la raspundere; *iéro de facu, de si nu mi credeti mie, credeti lucruriloru*“ ***) Era canonulu 58 apostolicescu demanda: „că Episcopulu care nu va avé grige de cleru si de poporu si nu-lu va invetiá în ortodocsia; se se segregeze si remanendu în lenevire se se depuna.“ Din aceste se vede căta preingrigire contieniu canónele bisericeii nóstre, si cu astu feliu de canóne, *nici nu se póte presupune despre vre unu Arhieru atari fapte care l'ar oprí în înaintarea dignitatii sale.* Căci atunci cade vin'a pre sínóde si congresele nóstre.

Pe langa cele observate în canónele citate mai susu, că adeca deca Metropolitulu s'ar alege dintre dignitarii tagmei mai mici monachale (séu civile) are de a trece m e r e u prin tóte treptele cele mai de josu de Arhieru; mai este inca incopcéta si cu alte pedeci séu greo-minte dupa cum se póte vede la canonulu 28-lea a sinodului ecumenicu IV. explicatu în „Pidalionu“ unde dice că deca Metropolitulu s'a alesu dintre dignitarii mai mici bisericesci atunci actulu alegerii si alu denumirei se comunica cu Patriarchulu respectivu, cu rogarea, ca în întielesulu canonului mai înainte citatu, se binevoiesca alu hirotoní de Arhieru, ca nu cumva santíndu-lu Episcopii sufragani, se se para ca si cum celu mai mare s'ar potea binecuventá de cei mai mici; căci apostolulu invétiá: că dela celu mai mare se binecuventa cei mai mici. Era deca Metropolitulu se alege dintre Episcopi atunci indata dupa sosirea intaririi de catra Maiestate, prescisa în §. 157. punctulu 13 si 14 din statutulu organicu se face instalarea indatinata, si scaunulu Metropolitanu e suplinitu într-unu modu usioru bunu si iute.

Avendu biserica nóstra unu capu demnu — celu póte ave în unulu dintre Arhieri nostri, va fi liniscita si în pace, căci acela ca unu parinte bunu, se va ingrigi mai departe despre cele ce voru fi de facutu, cu întieptiunea si procedur'a ce a folosit'o ca Episcopu în eparchi'a sa.

Mihailu Sturz'a
preotu.

Seceani, 30. Iuliu, 1873.

Mórtea preabunului si neutaverului nostru metropolitu si arhiepiscopu *Andreiu baronu de Siagun'a*, întâmplata în 16/28. Iuniu a. c. care a pusu în miscare, în lacrimi, si în doliu, pe totu sufletulu romanu, dintr'unu coltiu de lume, pana în celalaltu, este si pana astadi, si va fi inca lungu timpu obiectulu dilei, nu numai pentracă elu a fostu unu sufletu mare, si ni-a fostu tuturorulu preaiubit, ci pentru că a repausatu prea de timpuriu, si în asiá impregiurari, candu viéti'a lui ni-a fostu mai scumpa decatu lui însusi!

Se cade dara, ca dupa cumu a fostu de mare în viéti'a si binofacatoriulu, asia si noi dupa mórte se-i fimu recunosetori.

Preotimea nóstra parochiala din Seceani si Fereteasu, conformu ordinatiuniloru consistoriale, inca de timpuriu s'a întielesu între sine despre tîneria unui parastasu întru memori'a si pentru sufletulu marelui repausatu arhiepiscopu si metropolitu *Andreiu*, care s'a si tînutu în 21. Iuliu a. c. în Seceani, în 28. Iuliu a. c. în Fereteasu, pontificandu în ambele locuri la st. liturgia D. preotu si asesoru consistoriale Ioanu Damsia, asistandu D. preotu Iosifu Gradinariu din Seceani si Ioanu Groz'a din Fereteasu, ér' corulu conducendulu Georgiu Puticiu si Dimitrie Perinu, esta invetiatoriulu în Seceani si cela în Fereteasu, dupa finirea santei liturgii, împreunate cu ceremoniile parastasului D. preotu Joanné Damsi'a a tînutu o vorbire poporului adunatu cu privire la viéti'a si trecutul marelui repausatu, luandusi de tema „*din rodurile loru veti cunosce pre ei*“ *Math. cap. 7 v. 16.* Si apoi continuandu astfel: „De cea ce de demultu avea se se téma natiunea si biserica nóstra dreptu credintiósá romana, aceea dupa voi'a lui Domnedieu cea nesciuta s'a întemplanu în 16/28 Juniu a. c. sér'a la 6 óre, candu Escelenti'a sa preabunulu

****) Ioanu c. 10. v. 37 si 38.

si meritatul nostru Archiepiscopu si metropolitu *Andrei* baronu de *Siagun'a*, invinsu de unu morbu cumplitu, si-a datu sufletulu in manele lui Domnedieu.

Jelniciloru ascultatori! Multe nume renumite sunt in lumea acést'a, dara putiene sunt mari, si pana candu de celea e bogata si istori'a unui deceniu, pe atunci de este oh! si istoria unui seclu câtu e de seraca!

Multi ómeni sunt renumiti, dara rari sunt mari, cari din vieti'a lor cea plina de lauda si merite, se lese asia urme, care ca o binecuvintare sè luciasca in venitoriu!

Multi ómeni renumiti sunt din anticitate, din evulu mediu, si din timpulu mai recinte, pre carii si astadi ii admiramu, dara tocmai asia suntemu cu dansii casi cu cometii solari, cari ne aducu in uimire si nu-ii mai uitamu, atari au fostu legislatorulu *Solonu*, astronomulu *Coperniculu*, eroulu si ingeniosulu *Napoleonu*, dara nici unulu nu si-a castigatu unu nume mare!

Virtutea, *Sciint'a* si *Meritulu*, sunt, si aceste la olalta impreunate, care pe omu lu facu mare; si aceste trei insusiri le aflamu intrunite intro marime ne mai indatinata, in barbatulu acela, despre a caruia vieti'a si trecutu mi-am propusu a ve vorbi astadi, adeca in Escelenti'a sa fostulu si preabunulu nostru metropolitu *Andrei*, despre care pana ce voiu vorbi, me rogu se fiti cu ascultare! (si dupa ce vorbitorulu i descrise genealogi'a si biografi'a pana la timpulu venirei lui de Episcopu in Transilvania, continuã.)

Candu a venit Episcopulu *Siagun'a* la multa cercetat'a nostra natiune si biserica in Ardealu, natiunea si biserica nostra a aflat'o in cea mai decadiuta si deplorabila stare! Avea lipsa de unu omu, séu trimisu divin, carele sè o aredice din acést'a stare; pe cine altulu sè lu numescu eu de atare trimisu divin, de câtu pe Escelenti'a sa fostulu nostru Metropolitu? a carui perdere o jelimu astadi cu totii? Pe elu lu voiu numi de atare trimisu, pentru cà elu e omulu si barbatulu acel'a, carele cu apostolulu *Pavelu* 2 catra cor. 11. 26—29, „in caletorii adese, in primejdii, in ape, in nevoi, in cetati, in ustanéla si in truda, in rivigheri, in fòme, in sete, in posturi, in frigu si goletate, fara de cele din afara navaliri asupra-i in tóte dilele, grigea de tóte bisericile“, a alergatu in susu si in diosu de a-si redicã natiunea si biserica, din starea in care a decadiutu, de a recastigã dreptulu canonicu-autonomu, si védi'a in susu si in diosu, in si din afara, ce i-a fostu idolulu si idealulu seu, si ce prin tactulu seu celu finu, si prin geniulu seu celu sublimu a si ajunsu, de minune! Vieti'a lui *Siagun'a* dara a fostu o lupta continua pentru revindicarea dreptului bisericeii si natiunei sale, dara o lupta plina de merite, o lupta plina de castigu!

Cine nu scie, cà candu a venit *Siagun'a* la natiunea si biserica nostra in Ardealu, dreptulu bisericeii nostre erã restrinsu si legatu de nisce conditiuni; care taiéu adunca in autonomi'a bisericeii nostre, si tindéu la total'a ei perire si nimicire, de fonduri diecesane, si averi bisericesci nici vorba, ba chiaru nici episcopulu nu erã consideratu dupa pusetiunea sa, si acestea tóte le-a castigatu marele *Siagun'a* prin egalitatea pronunziata la 1848.

Cine nu scie, cà atunci biserica erã lipsita de organizatiunea sa, disciplin'a ne corespundietoria canóneloru si spiritului bisericeii; scóle nu erau de felu, séu fòrte pucine, si acele pline de scaderi, de Teologia si Preparandia, nici vorba; si cine ni le-a castigatu tóte aceste? éra *Siagun'a*! si ca celu ce se inbraca intr'o lumina ca intro haina, asiã a inbracatu elu Ardealulu in scoli, cà avemu astadi unu gimnasiu mare si pomposu in Brasieu, iaresi numai lui avemu de a i multiami, despre care singuru dice in istori'a sa bisericesca, Tom. II-lea pag. 215. De s'ar fi sculatu nescine din miuloculu Brasioveniloru inainte de acést'a cu 10 ani si ar fi disu: „En ascultatati o voi cercatiloru romani reseritenti! ce ve impucinati cu inim'a, sè sciti cà in 1856. voi o se aveti la loculu celu mai frumosu, din totu Brasiovalu unu gimnasiu, in care nu numai religi'a vostra ce o iubiti atata, ce si sciintiele se voru invetiã in limb'a vostra, ce nu o iubiti mai pucinu. Ce i-amu fi respunsu noi óre acestui optimitu? Clatindu cu capetele nostre, i-amu fi respunsu, da o credemu binulu meu, candu *Samp'a*, (muntele de asupra Brasiovalu) se va mutã in *Grobaru* (piati'a din Brasiovu in care se afla ziditu gimnasiulu), atatu de grea, ba cu neputintia ni s'aru fi parutu infintiaarea unei idee atatu de indrasnétia in atari circumstari!

Si cine nu scie, cà atunci biserica nostra in cea mai mare parte erã lipsita de carti bisericesci nationale, si care erau scrise intr'unu limbagiu cu totulu esitu din usu, si intr'unu stilu de intielesu strainu si de alte confesiuni, prin care poporulu cu sutele de mii se abatuse dela sinulu legei strabune, pentru aredicare din radecini a carui reu; totu *Siagun'a* intemeiã pe propozitiile sale spese tipografi'a archidiecesana, prin care retipari tóte cartile bisericesci intr'unu limbagiu si stilu mai modernu, curatiendule de strainismi, éra cele mai multe compunandule singuru

densulu cu multa sciintia, prin care siesi si natiunei sale si-a recastigatu unu renume europénu si turm'a sa a tienutu departe de lupii nevalitori. Cu câtu necasu si lupta a potutu sustiené elu tipografi'a acést'a, singuru arata in testamentulu seu.

Dara totusi ca o coróna a meriteloru sale este despartirea nostra hierarchica de catra sirbi, acestu poporu care dela seclulu 17 si 18, se afla in partile nostre, dupa ce o parte a romaniloru a trecutu la biserica. Romei pe partea remasa o sciù trage sub hierarchi'a sa, si a o utilisã, nu dupa liter'a si spiritulu religiunei, ci dupa cum cerea doband'a loru nationala, multi romani, multu si lungu timpu s'au luptatu pentru de a scapã de sub hierarchi'a acestoru frati, dara triumfulu fuse rezervatu marelui *Siagun'a*, care prin cunoscintiele sale cele temeince si impunátorea-i serio-sitate, prin ceva deveni placutu tronului, nunumai cà castigã dreptulu autonomu a bisericeii, si despartirea hierarchica, ci inca si episcopatululu seu lu aredica la archiepiscopatu, fiindu denumitu densulu de primulu Archiepiscopu si Metropolitu, in care calitate si muri; elu precum in vieti'a sa asia si in mórtea sa a fostu mare, lasandu natiunei spre scopuri filantropice in bani si realitati sute de mii de fiorini. Cu unu cuventu „tóte prin transulu s'au facutu, câte s'au facutu, si fara de densulu nu s'a facutu nimic'a, ce s'a facutu.“

Ast-felu de rola jocandu archiepiscopulu *Siagun'a*, a devenitu renumitu si placutu nu numai la a-i sei, ci si la straini, de unde scirea despre mórtea lui se lati ca unu fulgeru; parù cà toti aru fi perdutu in transulu ceva; insusi Maiestatea sa Regele, si Ministrulu presidinte Slavi prin telegramele sale, si sprimara condolinti'a, ce éra si unu semnu de adeveratu patriotismu si radiemu a tronului; pentru care elu in vieti'a a fostu condecoratu cu cele mai mari onoruri.

Cu adeveratu jelniciloru ascultatorii! Escelintia sa fostulu nostru Metropolitu, ca omu au fostu unulu dintre cei mai mari a-i timpului; ca episcopu mai mare in intrég'a biserica resariteténu, éra ca episcopu romanu cu adeveratu celu mai mare, rectorulu si parintele literaturei bisericeii nostre nationale. Amu mai avutu Archiepiscopi cum au fostu martirulu *Sav'a Brancovanu a II-lea*, *Simeonu Stefanu*, *Varlaamu* si alti, carii numai pentru aceia se vedu a fi reinviatu de nou in *Siagun'a* casi cum nu aru fi fostu destulu de mari, ci inca se fie odata si mai mari in dem-nulu loru succesore. Pe acestu omu lu deplangemu si jelimu noi astadi; cu adeveratu mare si nereparabila perdere pentru natiunea si biserica nostra nationala. Celu ce ne-a separat, acela ne va si mangaiã, pana atunci inse sufletulu si geniulu celu mare alui *Siagun'a* se fie cu noi si sè ne fie in tóte calausulu nostru; éra noi invetiaturile lui sè nu le damu uitarii. „ci sè enaramu filorlu nostri, si fiii nostri filorlu loru, si fiii loru altei generatiuni, cà cine a fostu *Siagun'a*? Ioilu cap. I, si ori candu ne culcamu séu sculam, sè aredicamu rugatiuni catra Domnedieu pentru odihn'a sufletulu seu ca sè lu asiedie cu dreptii. Aminu!

Adunarea

generalã a „Reuniunei invetiatoriloru din tractulu Lipovei“ conformu decisiunei Adun: gen: trecute se convóca pe 1/13 Septemvre a. c. in opidulu Lipov'a la care sunt poftiti a partecipã toti membrii ordinari fara reserva, si alti iubitori de progresulu si innaintea invetiamentulu popularu. —

Program'a s'a statoritu estu modu:

La 8 óre diminéti'a:

1. Membrii reuniunei se aduna in localitatea scóleloru romane din locu, cu vicepresiedintele primariu participa la celebrarea serviciulu Ddieescu in biserica locala.

La 9 óre:

2. Deschiderea adunãrii prin presiedintele.
 3. Alegerea presiedintelui ordinariu.
 4. Raportulu comitetulu in sensulu §-lui 24 din Statute.
 5. Raportulu casariulu despre starea casei.
 6. Alegerea unei comisiuni de 3 membri-pentru revidearea Ratiociniulu reuniunei. —
 7. Esercitiu practice din metodulu de propunere.
 8. Legerea disertatiuniloru insinuate la presidiu.
 9. Observari — la organizarea provisoria pentru invetiatorii scóleloru populare.
 10. Inscierea si alegerea membriloru noi.
 11. Propuneri si motiuni diverse.
 12. Defigerea loculu pentru urmat: adun: generala.
 13. Presiedintele redica siedinti'a.
- Sér'a balu in favorulu inmultirei fondulu reuniunei — la care sunt deobligati toti invetiatorii a partecip'a.

Lipov'a 1/13 Augustu, 1873.

Veniaminu Martini m. p.
v. presied. reuniun.

Dariu Puticiu m. p.
not. Reuus.

VARIETATI.

□ Prea Santi'a Sa Domnulu episcopu diecesanu alu nostru *Procopiu Ivacicovicu* e alesu de deputatu congresualu in primul cercu alu Sibiului.

† *Demetriu Bonciu* advocatu si ablegatu dietalu, in numele seu si alu sociei sale *Julia* nascuta *Missiciu*, in alu fiiloru: *Juliu*, *Anna*, *Flóre* si *Maria*, precum si in numele numerosiloru consangeni, cu inima durerósa insciintéza ca prea iubit'a loru fica, respective sora si consangéna *Adela Bonciu*, dupa suferintie lungi de plumani, in 18. ale lunei curinte a repausatu in Domnulu, in alu 21. anu alu etatei sale.

Osamintele repausatei, in 19. ale lunei curinte dupa médiadi la 5 óre se vor petrece la cimiteriulu din Aradu, unde se vor depunu spre repausu de vecia.

Parastasulu pentru adormit'a se va tiené in 21. ale lunei cur. la 10 óre demanét'a in biseric'a romano-catolica din Aradu.

Fie-i tieren'a usióra!

Aradu, 18. Augustu 1873.

+ Statulu Romaniei platesce Prea Santiei sale parintelui *Metropolitu* alu Ungro-Valachiei si primatu alu Romaniei la 100,000. lei vechi léfa anualá; pe langa acést'a prin decretulu domnescu din 14. Iuliu 1873 datu in Innau se deschide pe sém'a ministrului cultelor si instructiunei publice unu creditu extraordinariu de lei 3,925, 676, din fondulu de 1,000,000. prevediutu in bugetulu generalu alu Statului pe exercitiulu 1873. — pentru despagubirea Pra Santiei sale de costulu reparatiuneloru facute localului ocupatu de Prea Santi'a Sa.

× La biuroulu postalu din Bucuresci s'a descoperitu o sistema de hotia, prin care unu portatoru din cei ce stringu scrisorile de prin cutii, putea se castige pe di de la unu leu nou si pana la 100 séu 200 lei, dupa cum ar fi voitu, prin perceperea unei contributiuni de la cei ce corespondau. Sistem'a consta in acést'a: Elu deslipia timbrele de pe scrisorile francate, mai cu osebite de pe cele destinate pentru strainetate, si acolo se platiu scrisorile inca o data: deci, o mica contributiune indirecta pe bietii corespondinti; sistem'a inse n'a pututu da róda multu timp: cáti-va comersanti din piati'a Bucuresci, au priimitu reclamatuni de la corespondintii loru cá platescu scrisorile, candu intre densii érá conventiune a le plati cei cari le espedéa, faptulu s'a deanuntyatu biuroului postalu, s'a inceputu urmarire si faptuitorulu s'a descoperitu.

— Cu ocaziunea colerii mai de aprópe ce a grasatu in Poloni'a unu midicu a aplicatu cu fórte mare succesu urmatoriulu receptu:

Rp. Olei menthae pip.

Absinthi aether.

Petrae alb. aa drach. tres.

Tinct. Calami aromat.

Galangae.

Pimpinella aa Unc. unam.

Tinct. Valerianae aether.

drach. duas.

La inceputulu morbulu sè se iee totu la 10 minute cáte 10—20 de picaturi, ér déca morbulu e impreunatu cu vomare, atunci in totu minutulu sè se iee 10—20 de picaturi. Femeiloru si prunciloru sè se dee in teia de mintá piperósa (*Pfeffermünze*) séu de melisa. Barbatii inse, cari sunt dedati cu beuturi spirituóse se iee picaturele pe darabu de zaharu. Corpulu sè se frece cu peria séu cu flanelu, ér' pe fóle sè se puna carpe moiata in apa rece; morbosulu se fie bine acoperitu si in continuu se iee din picaturi, panace incepe a asudá, si atunci pacientulu a scapatu.

= „Vanderer“ fói'a cea mai batrina a Austriei si Vienei in 15. a lunei curinte a incetatu. A aparutu ea in 64. de ani, si a fostu o dinióra fói'a cea mai latita. Cu anevoiá poté la inceputu prosperá langa dens'a „Presse“, ér' mai apoi „Neue Presse“. Mai tardiu inse—sub miscamintele *Hohenwartiane*—devenindu acést'a fóia in man'a federalistiloru, s'au inpucinatú prenumerantii fórte tare, pana ce in fine editorii aslara de consultu a o sistá de totu.

□ *Sclavi'a* femeiloru dupa „*Times of India*“ in *Sylhet* si astadi esista in mare mesura. Muierile si fetele paru a fi privite in acést'a tíera de marfe ori moneta; pentru cá de áre cutare omu seracu lipsa de bani, si vinde o muiere vecinului seu, celui bogatu. Déca lu strimtoresce atare creditoru: i da acestuia sor'a séu fiic'a la lucru pe „unu timpu.“ Adese-ori „unu timpu“ lu apoi stramuta „pe viét'a. Pruncii naturali prea adese-ori se dau in chipu de presentu la straini.

Post'a Redactiunei.

Dni G. C. in Pustiniu. Gresiól'a a provenitu de acolo, cá DVóstra de a dreptulu ati prenumeratu pentru comun'a *Pustiniu* érá Rev. D. *Protopopu* pentru *Óreg salu* Cea ce inse acuma scimu cá e totu un'a, si asia fói'a se va tramite de acumu inainte numai sub adres'a *Pustiniului*.

CONCURSU.

3

La protopresviterulu Oradanu, in parochi'a protopresviterala Oradea-mare, prin decisulu consistorialu de sub nr. 497. B. 1872. incuvintiandu-se aplicarea unui capelañu provisoriu, — pentru deplinirea acestui postu se escrie concursu pe langa urmatóriele emolumente:

a) Cortelu liberu,

b) Veniturile stolari dela functiunile preotiesci ce le va implini densulu.

c) Salariu anuale 200 fl. v. a.

d) La devenirea parochiei protopresviterali in vacantia, capelanulu provisoriu, cu abatere dela beneficiulu susatinsu se va restringe la a trei'a parte din tóte beneficiile legate de parochi'a protopresviterala; cu acést'a va poté remané in postulu seu capelanulu inca trei ani, sub care tempu inse, va trebui sè se ingrigéscá de alta aplicare.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-si tramite recursurile adresate comitetului parochialu din Oradea-mare, si proviedute cu documente fide demne despre calificatiune si portare morala, — la protopresviterulu concerninte Oradanu D. *Simeonu Bic'a*, pana in 24. Augustu a. c. cáci atunci se va tiené alegerea.

Orade, 3. Augustu, 1873. st. n.

Comitetulu parochialu gr. or.

Cu invoierea mea: *Simeonu Bic'a*, protopopulu Oradii-mari.

CONCURSU.

3

Se deschide Concursu:

1.) La vacant'a parochia din *Chisirigdu*. Emolumintele suntu: un'a sesiune de pamentu, dela 128 de casi cáte o vica de bucate, stólele indatinate si cortelu liberu. Alegerea va fi in 15. Augustu c. vechiu. Datu in *Chisirigdu*, in 15. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

2.) La vacant'a parochia in *Sumugiu*, se deschide concursu; emolumintele suntu: un'a sesiuna de pamentu, birulu dela 140 de casi, stólele indatinate si cortelu liberu. Alegerea va fi in 19. Augustu c. vechiu. Datu in *Sumugiu* in 20. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

3.) La vacant'a parochia din *Cheriu*, se escrie concursu; emolumintele suntu un'a sesiune de pamentu, dela 82 de casi, birulu o vica de bucate, stólele indatinate, cortelu liberu. Alegerea va fi in 26. Augustu a. c. c. v. Datu in *Cheriu*, in 22. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

Doritorii recurrenti suntu avisati a-si tramite recursurile sale instruite cu documente in intielesulu Statutului *Organicu*, sub adres'a comitetului parochialu, protopresviterului *Oradii-mari* *Simeonu Bic'a*, in *Oradea-Mare*.

Datu in *Oradea-Mare*, 24. Iuliu 1873. c. v.

In concursuri s'a desiptu terminulu alegerii cu invoierea mea:

Simeonu Bic'a, protopresv. *Oradii-Mari*.

CONCURSU.

3

Pentru definitiv'a deplinire a parochiei vacante din *Faz. Varsiandu*, (*Comitat. Aradului*, protopresbit. *Chisineului*) cu acést'a se deschide concursu, cu terminu de alegere pe 15. augustu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: un'a sesiune de pamentu estravilanu biru si stólele indatinate, dela 160. de case.

Dela recurrenti, déca acei'a voru fi preoti hierotoniti, se potesce: testimoniulu despre absolvirea celu putienu aloru 5 clase gimnasiali, a teologiei, si conduit'a de pana acumu; — iara dela clerici, despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiali, a teologiei, testimoniulu de calificatiune si estrasu de botozu, — care adresate catra *Comitetulu parochialu* din *Faz. Varsiandu*, pana in 12. augustu st. v. voru avé ale substerne la subscripulu in *Chitighazu* (*Kétegyháza*).

Chitighazu 19. Iuliu 1873.

din incredintiarea *Comitetului parochialu*, *Petru Chirilescu*, protop. *Chisineului*